

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő:	Kiadó laptulajdonos:	Egyesszám ára 4 fillér.
Helyben: Negyedévre . . .	3 korona.	Rudnyánszky Gyula	László József.	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Égészévre . . .	12 .			Debrecen, Csapó-utca. Telefon 275.
Idékre Negyedévre . . .	5 .			
Égészévre . . .	20 .			

ROSTA.

Megint csak és újra meg újra visszaterhetünk a mesebeli történethez. Boeskor, palást és ostor maradt örökségül három testvérré. A fiúk szörnyen összemaradtak az örökségen, mivelhogy az örökség három darabja külön-külön fakóvá sem ér. Csak a háromnak együtt volt az a varázsereje, hogy aki fölvette a boeskort, vállára vette a palástot és suhintott az ostorral és elkiáltotta, hogy hipp! hopp! ott legyek, a hol akarok! — rögtön hetedhét országon is túl repülhetett.

Imhol a mesebeli példa a valóságban. A boeskort a néppárt szorongatja, a palásthoz apai jusson Kossuth ragaszkodik, az ostort meg Bánffy szeretné suhogtatni.

De a háromnak csak együtt van varázsereje . . .

És jön majd Bécs és felküldi a marakodókat a hegyre. Azé legyen a drága örökség, a ki leghymarabb ér le a hegyről a völgybe.

És szalad három bolond testvér . . .

Bécs pedig felkapja a boeskort, a palástot, meg az ostort, nagyot nevet és azt kiáltja, hogy: ott legyek, ahol akarok! . . .

* * *

Nem szeretjük, nem is látjuk szívesen, hogy a magyar államférfiak, mikor itthon baj van, kénytelenek az orvosságért Bécsbe szaladgálni.

De hát hiába, nem lehet a világszabványt a magyar ember szája ize szerint átalakítani.

A kiegyezés óta a hajlongó hazafiak szövegét belenyugodtak . . . most aztán az eltiúrt rossz szokásból éppen a szokás jogán törvény lett.

Kissé csiklandozza tehát a nevető izmainkat az a hír, hogy a hegy nem akar Mohamedhez menni. Vagyis arról van szó, hogy a király meg akarja hallgatni Kossuth Ferencet is.

De Kossuth nem lépheti át a bécsi Burg küszöbét, megüzente hát a felséges királynak, hogy Kossuth Ferenc okleveles mérnök, lakik Budapesten, József-körut 48. II. emelet, a folyosón balra.

Lár most Ferenc József király vagy felmész a második emeletre . . . vagy pedig

— Kossuth Ferenc nem lesz miniszterelnök.

* * *

Nagyon ostobák vagyunk mi magyarok. Szép muzsikaszóval, hangzatos jelszavakkal a világ végére is orrunknál fogva vezethet a német.

Ime elkészült a német kereskedelmi szerződés. Bülov kancellár el is dicsekedett már a német birodalmi gyűlésen, hogy a szerződés milyen előnyös — rájuk nézve.

Mindamellett nagyon valószínű, hogy a magyar országgyűlés el fogja fogadni a szerződést.

Igaz ugyan, hogy 1917-ig megkötötte a kezünket és lehetetlenné teszi a külön vámterület felállítását. Az is igaz, hogy a szerződés a magyar marhára, disznóra, fára és gabonára, lisztre súlyos vámokat ró.

De azért mégis megsavazza a magyar.

Mivelhogy a ravasz német katonafejzetben hódoló elismeréssel emlékezik meg a — tokaji borról.

Bécs.

— február 4.

Idehaza a hirtelen kormánypartt rózsalevélpárnáról álmodozó ellenzéki körök, különösen a hatalomra jutás vágyától duzzadó 48-as rövíllátók azt képzelik, hogy már minden rendben van.

A választáson legtöbb 48-as képviselőt választották. A függetlenségi pártnak ugyan még nincs a házban általános többsége; de a nemzet félre nem érthető nyíltsággal a 48-as elvek mellé sorakozott. Mivel pedig maga a király határozottan kijelentette, hogy a nemzet ítéletére bizza a döntést, ennél fogva az alkotmányosság szabályai szerint csak az következhetik, hogy a király most már forduljon el a 67-esektől és bizza rá az ország kormányzását a függetlenségi pártra.

Sőt a 48-asok annyira beleélik, csaknem behajszolják magukat abba a gondolatba, hogy mindez nem is történhetik másképpen, hogy már félhivatalos ridegséggel vissza is utasítják a jó tanácsokat.

Tudja a függetlenségi párt, hogy mit kell csinálni; ne avatkozzék a dolgaiba senki! . . .

Mindez pedig oly édes, mint az anyatej, mint a dajkamese. Az ember szinte kacagni szeretne örömeiben, ha nem volna oka keserves sírásra fakadni.

Mert olyan gyermekesen együgyű a függetlenségi párt és a többi hazafiak bízakodása, becstületes 48-as álmodozása.

Én uram Isten, hiszen igaz, mindennek úgy kellene történni, a hogy azt jámbor rajongók időtlen idők óta álmodják.

Csak egy kis hiba van a kréta körül. Csak éppen egy kis hiba és akadály van a sok szép kurté nótának, a labanc verő készségnek meg a többi boldog 48-aszkodásnak. Egy hiba, egy akadály: Bécs!

Mialatt a naiv magyarok itthon gyönyörű terveket szövögetnek és szívük szerint remekül kigondolják, hogyan fogják ők Rákóczi és Kossuth szellemében a magyar hazát, a magyar nemzetet nagygyá, hatalmassá, a népet elégedetté, az önálló nemzeti államot mesésen gazdaggá tenni: teljesen megfelelkeznek Bécsről.

Bécs pedig eközben ügyet se vet a magyar ábrándozókra. Bécsét ugyszóval már nem is érdeklik a választások. No bizony, nem is olyan nagy eset! A király felhívta a nemzetet, hogy ítéljen. És a nemzet ítél! De mit bizott a király a nemzet ítéletére? Azt, hogy helyes volt-e a zsebkezdő-politika november 18-án? Helyes volt-e Perczel erőszaka, Tisza törvénye s a szabadelvű párt viselkedés? A nemzet ítélete erre az hogy: nem volt helyes. No jó, hát nem volt helyes, ezzel vége Perczel és Tisza helyébe jön más, a szabadelvű párt is tanul a maga kárán, máskor okosabb és higgadtabb lesz. És ezzel vége!

De külön vámterület, magyar vezényszó, meg a többi 48-as bolondgomba, ez mind üres ábránd. Ez lázadás a monarchia érdeke ellen, ez hűtlenség a dinasztia ellen! Tehát szó se legyen többé róla. A feladat egyszerűen az, hogy az ex-lex mielőbb véget érjen, lehessen adót és katonát szedni, azután új hadi költségeket megszavazni . . . és azután talán majd, ha helyre áll a béke a rend, — a király Beck, Bolfros és Welsersheiml urak társaságában részt vesz a hazatérő Rákóczi-hamvak ünnepén.

Ime így beszél Bécs.

És így is cselekszik, bátran, rendületlenül, mintha Magyarországon semmi se történt volna.

Bécs szerződést csinált Németországgal — Magyarország nevében is. A törvény nem engedi ugyan, hogy 1907-en túl közös vámterületi alapon leköthessék a kezünket. De a magyar törvény csak pipából kirázott bagó, ha a nagyhatalmi állás mákonyát kell szívni. Ennél fogva a német kereskedelmi szerződés 1917-ig lehetetlenné teszi a magyar önálló vámterületet.

Bülov kancellár már nagyban dicsekszik is a szerződéssel a német birodalmi gyűlésen. — Hát mit köhög a 48-as párt? Csak nem akar belekötni a hatalmas Németországba?

Aztán magyar hadsereg? meg más ilyen Apponyiadák? Ugyan, esend legyen már egyszer! A sokat szenvedő öreg király pihenni akar, békét, nyit

galmat akar! Tehát marad minden a régiiben!

Bizony így beszél Bécs, hiába tagadjuk. És bármennyire fáj is ez nekünk és a 48-asoknak és minden magyarnak, bizony mégis csak az fog történni, amit Bécs akar.

Igy van ez már réges régen... Önök tisztelt hősködő kurucok persze erre azt mondják, hogy ez labanc beszéd. Már ezután majd másképp lesz; ezután majd az fog történni, amit a magyar nemzet akar.

Régi sebeid kiujulnak, nemes magyar nemzet. De azért még se hidd el azt a hiu kérkedést. Utolsó csepp véremet odaadnám, ha az igaz lenne... De hiába, Magyarország sorsát — Bécs tartja kezében!

A nagy válság.

— febr. 4.

A király tegnap délután egy órakor fogadta *Andrássy Gyula* grófot.

A kihallgatás másfél óráig tartott. *Andrássy Gyula* kifejtette nézeteit a helyzetről és a kibontakozás módjairól. A király ennek alapján megbizta *Andrássy Gyulát*, hogy lépjen érintkezésbe az egyes pártok vezetőivel. *Andrássy* néhány nap múlva jelentést fog tenni a királynak a tárgyalások eredményéről.

Formális megbízást kabinetalakításra *Andrássy Gyula* gróf nem kapott.

Lehetséges, hogy a király más államférfiakat is ki fog hallgatni; de erre, valamint a királynak Budapestre utazására nézve eddig semmiféle intézkedés nem történt.

A kihallgatás után *Andrássy Tiszá-*

val, majd *Goluchovskival* találkozott. Délután 5 órakor *Andrássy Gyula* gróf Bécsből visszautazott Budapestre.

Félhivatalos jelentések.

A *Bud. Tnc.* távirati híradása ez: Bécs, feb. 3. *Tisza István* gróf miniszterelnököt, a ki ma reggel ide érkezett, 6 Felsége délelőtt 10 órakor fél órai magánkihallgatáson fogadta, amely alkalommal *Tisza* gróf átnyújtotta a kabinet valamennyi tagja részéről aláírt lemondó-kérvényt. Felsége döntése valószínűleg csak közvetlenül a jelenlegi kabinet-váltás megoldása előtt fog nyilvánosságra hozatni.

Andrássy Gyula grófot 6 Felsége délutáni egyórákor fogadja kihallgatáson. Mindkét államférfiu még a mai délután folyamán visszaszándékozik térni Budapestre.

Khuen-Héderváry Károly gróf, 6 Felsége személye körüli miniszter a távozó kabinet bucsukihallgatásáig 6 Felsége rendelkezésére Bécsben marad.

A *Magyar Távirati Iroda* pedig a következő jelentést adta ki:

Tisza István gróf ma délelőtt 10 órakor kihallgatáson volt 6 felségénél és átnyújtotta a kormány irásbeli lemondását. A sajtó több ízben kritika tárgyává tette *Tisza István* grófnak a válság folyamán való intervencióját. A támadásokkal szemben rámutatunk arra, hogy *Tisza* gróf mint lemondó miniszterelnök meg van bízva az ügyek ideiglenes vezetésével, tehát intervenciója alkalmatlan és parlamentáris nézőpontból nem kifogásolható.

Tisza István gróf valószínűleg a délután 5 órai vonattal tér vissza Budapestre.

Khuen-Héderváry gróf tegnapi kihallgatására vonatkozólag a legjelentékesebb értesülések alapján jelenthetjük, hogy azonos kizárólag az 6 felsége személye körüli miniszterium hatáskörébe tartozó ügyek tételéről szólván, melyeket a válság folyamán is el kell intézni.

Néhány lap *Pejacsevics* gróf horvát bán kihallgatását is összefüggésbe hozta a magyar válsággal. Ugy értesülünk, hogy

Pejacsevics gróf két kihallgatásán csakis a horvát államhivatalnokok fizetésrendezésére vonatkozó törvényjavaslat ügyében informálta 6 felségét.

A helyzet.

A válság azzal nem dőlne el, ha a király kinevezné *Andrássy* vagy valamelyik más államférfiut miniszterelnökké.

A helyzet kuleza első sorban az, hogy milyen alapon vállalja el az vagy az az államférfiu a kormányalakítást.

A bécsi lapok mind azt hirdetik, hogy Magyarországon a politika iránya és szeléme nem változhatik.

Mit jelent ez? Jelenti nemcsak a 67-es alap érintetlen fentartását, hanem azt is, hogy annak az államférfiunak, aki megbízást kap kormányalakításra, garanciát kell vállalnia, hogy mindenekelőtt érvényben tartja azokat a kötéseket, melyek a külfölddel való szerződés dolgában, nevezetesen Németországgal történtek és hogy másrészt az Ausztriával való kiegyezést teljesen tető alá hozza, még pedig simán.

Ennyit kívánnak az új miniszterelnöktől Bécsben.

Most azonban Budapestet is számba kell venni, még pedig éppen a 67-es alap érdekében. A 67-es pártok ugyan túlsúlyban vannak az új képviselőházban, de ninosenek egyetértésben.

A 67-es pártok egyetértése azonban teljes lehetőség, ha Bécsben nem veszik figyelembe a rendkívüli körülményeket és nem engednek rideg álláspontjukból.

Sok mindennek kell még bekövetkeznie, míg a helyzet csak annyira is tisztázódik, hogy a királyi megbízott és a pártok között a tárgyalási alap megteremtődik.

Bécsi hírek a válságról.

A *Budapesti Hírlap* bécsi forrásból tegnap a következőket jelentette:

Foltényi Vilmos.

A magyar színészet egyik uttörőjét, a finom lelkű, gavalléros modoru jó öreg *Foltényi bácsit*, a debreceni sétáló uri közönség tizennyolc év óta megszokott kedves, vidám, fürge alakját ma délután 3 órakor kiviszik a temetőbe.

Sokat járt ki oda, ugyszólván minden nap kigyalogolt porladó hitvese sírjához, a kivel úgy el tudott beszélgetni, mintha élne s megértene a mosolygó, kellemes ember udvarlását.

Halála előtt alig félórával *Foltényi bácsi* még nem vesztette el az eszméletét, beszélgetett a mellette virrasztókkal.

Egyszerre azonban két szemé égnek fordult, csontos sárga kezével bágyadtan intett és suttogva szólt:

— Hallgassatok el, vonuljatok félre, itt a feleségem.

Majd két kezét a levegőbe nyujtva folytatta:

— Eljöttél értem, kedves? Megyek, megyek már! Nem hagylok tovább egyedül.

Azután lehunyta szemét és elment.

Ma délután ki is viszik már oda, ahonnan nem tér vissza többé.

Foltényi Vilmos a magyar színészet legelső uttörői közül való volt. Abban az időben lépett a színpadra, a mikor oda a hivatás szeretete, a hazafias lelkesedés, a pályatövissei közt minden áldozatra kész önzetlenség vonzotta az igazi tehetségeket.

Foltényi Vilmos a jókedv és elmesség, az el nem ankadó fiatalos hév, a finomság, az uri, nem es lélek kincsét vitte a nemzeti színészet oltárára. Részt vett a verejtékes munkában, dícsőséget aratott, becsületet szerzett, de az anyagi jóllétet, a mostanában annyi szenecevadást a színészetre hajszoló bőséget soha nem ismerte.

Gavallér természet volt egész életében és az isten oly vidám kedélyvel áldotta meg, hogy a mikor baj, kellemetlenség azóta is — tréfával, élcelődéssel ütötte el a dolgot, virágok közé rejtve bánatát.

Pedig különösen az utolsó időkben nagyon szűrés viszonyok közt élt, borocskára való is a ig jutott neki szerény nyugdíjcsakájából.

Foltényi bácsi sohase panaszkodott, gavalléros finomsággal inkább kicsífolta a saját szegénységét és ha rászorult arra, hogy elővegye a fakó emlékek lomtarából egy-egy ötven-hatvan évvel ezelőtt csináltatott színpadi kockás nadrágját vagy zsinóros atilláját, nevetve mondogatta:

— Viselem a régi színész habitust, mint a sváb a lopott hálósapkát. — Így csalja önmagát *Foltényi ifiur*, hadd álmódja, hogy még most is színész, szerelmes és bohó.

Talán gavalléros finomsága siettette a halálát is.

Az utolsó házbér fizetés napján ugyanis már halódó beteg volt és bizony nem

küldte be pontosan a homályos kis udvari oduért járó obulusokat. Ezért aztán figyelemzető névjegyet kapott gyertyaszentelő boldogasszony napján.

— Már igazán mennem kell, — mondta *Foltényi bácsi* kissé bágyadt vidámsággal, — mennem kell, oda, ahol nem kérnek házbért és itélet napjáig nem mondják fel a szállást!

El is ment, mint olyan gyöngéd gavallérhoz illik, aki soha életében senkinek alkalmatlanságot nem okozott.

Az öreg urnak ez a finomság egyik fő jellemző vonása volt mindig. Ha az ember megfigyelte, a hogy előkelően bókolt, mosolygott az utcán, a hogy figyelmesen kitért, kellemeteskedett és örökké mosolygó arca rejtgette árva szegénységét, szinte azt lehetett volna róla gondolni, hogy valamé száműzött herceg, visszavonult előkelő diplomata az öreg ur.

Vagy ő vitte ezt a vele született vonást a színpadra; vagy úgy összeforrt ötven éven át játszott szerepeivel, hogy az életbe, a nyugalomba is elkísérték, egygyé nőttek természetével az annyszor játszott gavallérok, a jókedvü, elmés, kellemes urak, a kiknek páratlan hivatott személyesítője volt.

A régi színészgárdánál megszokott vérbeli lelkesedéssel szolgálta *Foltényi Vilmos* a magyar színészet ügyét.

Ha végig nézünk hosszú évtizedeken át lankadatlan működésén, mindig ott találjuk

1905. február 4.

S Z A B A D S A G

3

Tisza István grófot egyáltalán nem ejtették el Bécsben. Politikai körökben általánosan tudott dolog, hogy a királynak az a véleménye Tisza Istvánról, hogy egy választás miatt melyben Tisza rosszul számított, ilyen embert nem lehet elejteni.

Biztosra veszik, hogy Andrassy nem fog tudni megfelelni azoknak a feltételeknek, amelyeket holnap kihallgatása alkalmával elé fognak terjeszteni, és akkor a király ismét Tisza Istvánra fogja bízni a válság megoldását, aki legközelebb megejtendő második választás után fogja a helyzet kibonyolítását megkezdeni.

A Budapesti Hirlapnak ez a bécsi értesülése azt is mondja, hogy Andrassy Gyula gróf kihallgatása csak formai jelentőségű, mert amint Bécsben tudják, Andrassy nem fogadja el a miniszterelnöki megbízást, hanem maga helyett Darányi Igáncé volt földművelésügyi minisztert fogja ajánlani.

A képviselőház feloszlata.

Tegnap este a szabadelvűpárt klubjában a miniszterelnök hosszasan kifejtette a jövő alakulásait. Peszéde közben azt kérdezte egy képviselő:

— Nem lehetséges-e az, kegyelmes uram, hogy képviselőházat feloszlatják?

Tisza István erre így válaszolt:

— Aki a koronának ilyen ajánlatot tenne, azt az első fára föl kellene akasztani.

Mi történt? És mit várhatunk?

A Szabadság kiküldött tudósítója jelenteti a következőket:

Andrassy Gyula gróf Bécsbe utazása előtt hosszasan értekezett Wekerle Sándorral. Andrassy Bécsben a Bristolba szállt és még esütörtökön este a bécsi zoké-klubban hosszasan érintkezett osztrák politikussal.

Mikor tegnap délből a király elé ment, előbb tanácskozások folytak.

A király személye körüli minisztérium egy előkelő hivatalnokja ezekről a tanácsko-

zásokról azt mondotta a magyar újságíróknak:

— Mondhatom uraim, hazánk rég állott oly súlyos válság előtt, mint most. A legrosszabbtól tartok. Nem fognak itt minket megérteni! ... Még a király sem! ...

A királyi kinalgatás után Andrassy a Bristolban reá várakozó újságíróknak arra a kérdésére: lesznek-e újabb kihallgatások? azt felelte:

— Minden attól függ, hogyan alakul a helyzet Budapesten.

Andrassy délután elutazott Bécsből.

A bécsi irányadó körökben egyébaránt rendkívül bonyolultnak mordják a helyzete. Optimizmusra kevés az ok, sőt inkább a helyzet nagyon vigasztalan és sötét. Szerintök a döntés is sokáig el fog húzódni. Sok függ attól, hogy a magyar ellenzék követeléseiben tud-e mértéket tartani? és Andrassy megtalálja-e azokat az előfeltételeket, melyek egy életképes kabinet megalakításához szükségesek?

A kamara zárszámadása.

Tegnap jelent meg s tegnap kézbesítette az elnök-ég a kamara tagjainak az 1904. év zárszámadásait, mely szintén egyik tárgya a febr. 9-iki közgyűlésnek.

A lefolyt év számadási eredményei kedvezők s a kamara vagyoni helyzetét immár a teljes rendezettség képében mutatják be.

Az illeték-ügyet az elmúlt évben sikerült teljesen rendezni, úgy hogy most már nyilvántartásaival és rendszeres kezelésével uralkodik rajta a kamara. A hátralékok normális mértékre szűntek le, 60.000 koronáról 25.000 koronára.

A renesz kezelés bevételei és kiadásai feltűnően kedvező eredményt mutatnak, amennyiben az előirányzott tételek 2478 Kor. 62 fillér hiánya helyett a valóságban 7534

korona 42 fillér többlet mutatkozik, ami szintén az illetékjövedelmek kedvező mérlegének tudható be.

A rendkívüli bevételek és kiadások rovatán igen jelentékeny összegekkel szerepelnek az ingatlan átalakítási, könyvtári és felszerelési kiadások, valamint 15.000 korona kölcsöntörlesztés. Mindezen kiadások vég-eredményükben a Kamara vagyónállagát gyarapították. Kedvező helyzetre mutat, hogy a kiadások dacára a rendes és rendkívüli kezelés összesített mérlege is felesleggel zárul.

A rendes és rendkívüli kezelés mérlege 109.000 korona bevétellel szemben 108.000 korona kiadást mutat fel, az előirányzott 29 korona felesleggel szemben a tényleges felesleg 1009 korona.

A vagyónállag tételeinek beillesztésénél folytatta a kamara azon reális utat, melyet az elmúlt két év zárszámadásainál gyakorlatba vett. A kamara Hatvan-utcai háza eladóvá tétetvén, korábbi 80.000 korona értéké helyett az eladási árának megfelelő 72.000 koronával van felveve.

A könyvtárt, iparmuzeumot, valamint a székház és hivatal ingó felszerelését tüzetesen felleltározta s értékük megállapításánál 5 százalékos leirást alkalmaz a számadás.

A jelzálog-terhek a törlesztési terv arányában fogynak, a függő tartozás a nyugdíjalappal szemben pedig 15.000 koronával csökkent.

A kamara összes tiszta vagyona mindezek után 160.034 kor. 95 fillér.

A nyugdíjalapra az elmúlt évben rendkívüli terhek hárultak. Legnagyobb azon 18.000 kor. volt, amelylyel mint végkielégítési összeggel a volt segédtitkár nyugdíj igényét megváltotta. E nagy és rendkívüli kiadási tétel okozta, hogy a lefolyt évben nyugdíj-alapunk 10.815 koronával lett szegényebb, mint volt 1903 dec. 31-én.

A nyugdíjalap összes bevételei 26.774 koronát, összes kiadásai 22.355 koronát tettek ki. Tiszta vagyon 1904. dec. 31-én 109.418 korona.

A Kamara kezelése alá helyezett Gebauer-alapítvány, mely eredetileg 1000 korona volt, az évközi kamatokkal 1065 kor. 61 fill. emelkedett.

A számadásokat most a kereskedelmi minisztérium számvevősege fogja felülvizsgálni.

NAPI HIREK.

Foltényi Vilmos halála.

Foltényi Vilmos halála hírére mély megilletődéssel fogadta Debrecen város közönsége.

Szomorúságot keltett a vidám öreg ur esendes elmulása az ország minden részébe, ahová a táviró szárnyán eljutott a gyászhir mely a régi, nagy hivatásu, nemzeti érdekekben gazdag magyar színésznek egyik vezéralakjának elhunytát jelentette.

Foltényi Vilmos temetése ma délután 3 órakor lesz. A szertartás a csapó-utcai házban kezdődik és onnan viszik a koporsót a színház előcsarnokába.

Az öreg színésznek jelentékeny érdeme van abban, hogy immár 40 esztendő óta áll Debrecenben a színésznek kényelmes, nagy palotája. — Az uttörő, a kiválóan derék színész ravatalát illő lett volna tehát a színház előcsarnokában felállítani.

Egész nap hadd járt volna a nép elborongani arra a küszöbre, melyen belül mostanában sokan már csak az olesó mulatságokat keresnek.

Mivel azonban a vén színész ravatala esendes házból csak utközből kerül rövid időre a színház csarnokába, vérjon kiki meg-

ahol a magyar névnek becsületet és dicsőséget szereznek.

Tagja volt két ízben is a pesti Nemzeti Színháznak. Tagja volt az első magyar magyaltársulatnak, mely bejárta Olaszországot, Karinthiát, Ausztriát, Dániát, Svájcot, Francia és Angolországot és nem csak mint énekes tűnt fel, hanem mint nemzeti táncos is! Könnyű volt, mint a pehely; és vidám, mint az örök ifjuság képviselője.

1848-ban a honvéd tüzérségnél mint irányítót találjuk a „Honvéd“ hadihajó röppentyűs osztályánál. Később hadnagy lett, de kinevezése már nem jutott kezeihez a fegyverletétel miatt. A szabadság harc után egy darabig bujdosott, míg végre ismét a színészetnél talált megnyugvást és menekvényt.

Debrecenbe 1861-ben, tehát ezelőtt negyvennégy évvel jött Foltényi Vilmos, Beszler István társulatával. Ez időtől kezdve soha se vált meg többé kedves Debrecenétől.

Tagja volt a híres debreceni társulatnak Blaha Lujzával, Együd Istvánnal, a Mándoky párral, Vizváriékkal, Beresényi Bélával, Odry Lehellal, Rónai Gyulával és a magyar színészet sok más országos jelesével együtt. Mint operaénekes és szavalószínész szerepelt a nagy társulat névsorában és kapott 70 forint havi fizetést.

1885. december 10-én vett boesut a színházról és mint az ország legöregebb szí-

nésze megegyeszer utoljára 1903. április 12-én zengte el hatyudalát.

Mindig becsülettel állta meg a helyét és a keserves színészi pályán, ahol annyi a marakodás, irigykedés, féltékenység és rosszakarát, s azok közé a ritka kivételek közé tartozott, a kit mindenki szeretett.

Foltényi Vilmos egyetemes tehetség volt, minden szerepkörben működött és minden szerepkörben tudott sikert aratni. Játékrendjére el lehetett mondani, hogy egy-maga egész színházi műsor volt.

— O dicső természet! — mondogatta nevetve még élete utolsó óráiban, — mi mindent nem játszottam én! Voltam király és koldus, hűlye és lángész, becsületes és gazember, finom és paraszt, előkelő és és könnyelmű, podagrás és ürge. Csak egy szerepet nem játszottam még soha! Most ez a szerep következik. Remélem sikerülni fog ez az utolsó szerepem is!

És sikerült bizony. Csendesben, finoman, senkinek kellemetlensége nem okozva, gavallérhoz illő uri nyugalommal halt meg. Megérdemli a hálás emlékezetet!

Derék ember, jó magyar, kedves öreg ur volt, jeles színész, lelkes hazafi és elmés, szeretetreméltó egyéniség.

A régi, pusztuló magyar alakok közül való, a kik immár egyre kevesebben vannak. Sőt talán nincsenek is már; csak elmuló magyar világunk felett kesergő szívünk dobogása közben temető felé suhanó árnyaikat ... látjuk.

fillér. ...
hivatal: ...
telefon 275.

lmat, h
kkor eg
eszmén
n új e
bőben n

a nem

monar

olatnak

tehetsé

kedvé

szári

céljait,

őzi fel

ak azut

ról is

a nem

y és az

mesg

vigye.

még g

ig az, h

ött csak

ul felhá

t piacá

sultak s

hatalom

ben, h

emzet

a hatal

enyolev

nek a l

b, mely

békétlen

a fájó s

zolt, mo

a nem

! Ez az

bban ke

g szívét

— s

ig köve

irt talál

nyugvással a harang szavára, mely azt kongja hogy: Hivom az élöket!

Foltényi Vilmos holttemét tegnap este 6 óraker helyezték ravatalra a csapó-utcai 19. sz. alatti gyászházban. Egykori dícsőségének himes palástja, gyönyörű ila díszmagyarja borítja testét. A temetése, mely ma délután 3 óraker megy végbe a következő sorrendben fog lefolyni:

A gyászházban K. Tóth Kálmán református lelkész mond imát lezárt koporsója fölött, honnan gyászhiatón átszállítják a színház előcsarnokába.

Itt a debreceni szintársulat tagjai, tisztelői, barátai és a nagyközönség veszi körül a koporsót, ahol az elhunyt egykori pályatársa, barátja és rokona Mándoky Béla nyugdíjas színész mond fölötté bucsuztatót. Azután a színházi vegyes kar eléneklie a Mért oly boros... kezdetű gyászdalt, miközben a koporsót elhelyezik a gyászkoosin és megindul a menet a Kossuth-utcai temető felé, ahol a város által ajándékozott díszsírhelyen örök nyugalomra helyezik a jó öreg Foltényi básiit.

A temetés költségeit a város és a kaszinó együttesen fedezik.

Az öreg Foltényi mintha érezte volna nehány hét előtt már a halál fagyos szelét, végrendekezett. Magához hívatta a mult hé végén dr. Varga Imre ügyvédet és tollb. mondta neki utolsó akaratát. Az összes ingóságait hűséges ápolónőjének Szép Juliánának adományozta s minthogy egyebe nem volt, őt tette meg egyetemleges örököséül.

Foltényi haláláról Mándoky Béla a következő gyászlevelet adta ki:

Mándoky Béla, a debreceni színház nyug. tagja mély fájdalommal jelenti a magyar színészet nesztorának, kedves rokonának Foltényi Vilmosnak folyó hó 2-án éjjeli 12 óraker, életének 85-ik évében, rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát.

Kedves halottunk hűlt porai folyó hó 4-én délután 3 óraker fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint, a Csapó-utca 19-ik sz. háznál tartandó gyászima után a Kossuth-utcai temetőbe örök nyugalomra tétetni.

Mely végtisztességtételre pályátsait, barátait és tisztelőit szomorodott szívvel meghivom.

Debrecen, 1905 február hó 3.

A szintársulat pedig ebben a gyászjelentésben emlékezik meg az elhunytól:

A magyar színészetnek gyása van. Letörtött egy nemes fája. Meghal Foltényi Vilmos. nyug. színművész, 1848-49-iki honvéd tűzérhadnagy.

Nemes volt művészete, nemes volt élete. Egyaránt szolgálta tollal, karddal szívének melegével forrón szeretett hazánkat.

Művész volt lélekben: művészete visszaállt a Teremtőhöz.

Rövid volt szenvedése, e hó 2-án éjjeli 12 óraker, életének 85-ik évében tért pihenőre.

A Hatalmas Teremtő nyugadalmas pihenést ad neki. Temetése f. hó 4-én délután 3 óraker fog az ev. ref. egyház szertartása szerint a Csapó-utca 19-ik számú háznál tartandó gyászima után a színház előcsarnokából a Kossuth-utcai temetőbe örök nyugalomra tétetni.

Debrecen, 1905 február 3.

A debreceni szintársulat.

Somló Sándor a budapesti Nemzeti Színház igazgatója a következő részvétliratot intézte a debreceni szintársulat tagjaihoz:

Mély megilletődéssel értesültem Foltényi Vilmos haláláról. A megboldogulthoz, aki a magyar színészet, de legkivált a debreceni színészet szolgálatában halhatatlan érdemeket szerzett, a személyes barátság és tisztelői érzései kötöttek. Kiváló talentumát, puri-

tán jellemet mindenkor nagyra becsültem. Öszinte szívvel veszek részt gyászukban. — Somló Sándor a Nemzeti Színház igazgatója.

Pótválasztási napló.

Február 10. Szentendre. Fülöpszállás.

Február 11. Pancsova.

Február 14. Budapest IX. Edeleny.

Február 16. Bihar. Szilágycseh. Békésesaba.

— **Gyűlés a kamaránál.** A kereskedelmi és iparlamára közös bizottságba tegnap d. u. Szébo Kálmán elnökle alatt tartott a ülését.

Szavay titkár ismertette a közös bizottság elé tartozó ügyeket, melyekből kiemeljük a következőket:

Munkásjuttatások. Ünnepies aktus fog lejártszódei a kamara legközelebbi közgyűlésén, ugyanis az elnök az ülés színe előtt fogja kibosztani azokat a száz koronás munkásjutalmakat, melyeket a miniszter a kerület 5 kiváló munkásának adományozott.

A munkásbiztosítás. A közös bizottság javaslatára a kamara sürgető felterjesztést intéz a keresk., miniszterhez, hogy a munkások baleset biztosításának elfekvő kérdését vegye tárgyalás alá, mert munkás körökből sürgetik.

A M. A. V. igazgatásának reformja tárgyában ara kéri a kamara a minisztert, hogy a reformira vonatkozó tervekhez engedjen a kamara részéről hozzá szolást, mert jelentősen fogalad érdekek kiváuatossá toszik az érdekképviselet meghallgatását.

Az osztrák-magyar bank új váltóhíralóivá a kamara meghallgatásával Sestina Jenő (Debrecen), Szegedy Gyula és Klein Zsigmond (M-Sziget), Horvát Bertalan (Szatmár) és Szalay János (Szolnok). lettek kinevezve egyszersmind a régiek közül kilépő Horvath István, Kaszanyitzky Ede, Lukács Anna, Novelly Ede, Szent-Király Tivadar és Szanyogh Sándor a debreceni, — Hube: Szilárd, Keszner Izidor, és Somogyi Ferenc a m.-szigeti, — Losonczy József, Puszt János, Rozs Sámuel a szatmári, — Kerekes Géza, Konsitzky György, Lengyel Antal, Osztreicher Lipót, Scheresik István a szolnoki fiók intézet mellé újabb három évre meghívtattak.

A mult év zárszámadását a közös bizottság örven leteszek találta s a közgyűlés elé jóváhagyás céljából beterjeszté.

Allamsegélyes ügyek. Ezután két debreceni, két máran arosszigeti és két nádavari iparos államsegély iránti kérvényét tárgyalta le a bizottság.

Segélyek. Elhatározta a bizottság, hogy a kamara alkpitó tagul belép a magyar földrajzi társaságba, egy felső bányai iparosnak pedig, hogy az ungvári szakiskolát látogathassa, segélyt szavazott meg.

Végül tudomásul vette az elnökségnek a kamara beügyi és személyl ügyeiben tett több intézkedését.

— **A tanári kör gyűlése.** A tanári körnek szombat délután 4 órára tervezett gyűlése a közbejött események miatt elmarad.

— **A debreceni polgári-kör évi rendes közgyűlése** február 12-én délután 3 óraker tartja meg saját helyiségében (Piac-utca 7., I. emelet), a következő tárgysorozattal:

1. Elnői évi jelentés.
2. Számvizsgálók jelentése az 1904. évi számadásokról.
3. Ugyanazok javaslata az 1905. évi költségelőréről.
4. Könyvtári bizottság jelentése.
5. Indítványok, melyek 8 nappal a közgyűlést megelőzőleg az elnökhöz beadandók.
7. Tisztulítás.

Erre a közgyűlésre a meghívást Vecsey Imre elnök és Kerékgyártó József főjegyző adták ki.

— **Csalonai emlékének** szentelt színháti rendezői tudatják az érdeklődőkkel,

hogy a szombati előadásra kibocsátott jegyek jórészt elfogytak; aki véletlenül kimaradt volna az előjegyzésből: helyre biztosan számíthat a vszárnap előadáson. Erre előjegyezni lehet Hegedüs és Sándor könyvkereskedésében és Csáthy Ferencz üzletében, vagy a főiskolai széniornál. Ülőhely 1 korona, állóhely 40 fillér. Felülfizetéseket köszönettel fogad a rendezőség. Ujabb felülfizetett Jánosi Zoltán ref. lelkész 2 koronát. Mindkét előadás d. u. 5 óraker kezdődik, a kollegium énektermében (II. emelet, jobb lépcső.)

— **Eitel Frigyes — kapitány.** A király Eitel Frigyes porosz királyi herceget, aki eddig a Vilmos esászárrol elnevezett kassai 34-ik gyalogezred főhadnagya volt, a kassai háziezred századosává léptette elő. A kinevezésről a kabinetiroda értesítette a 34. gyalogezred parancsnokságát, hol a hir a tisztikarban nagy örömet kellett. — Eitel Frigyes ez idő szerint nagy betegen fekszik Darmstadtban, a legujabb orvosi jelentések szerint azonban állapotában javulás állott be. — A kassai 34 gyalogezred tisztikara a beteg porosz királyi herceget kinevezése alkalmából táviratilag üdvözölte.

— **A telefon és táviró működése.** A budapesti lapok a legnagyobb elismerés hangján szólnak a telefouos kisasszonyok január 26. és 27. mű ödéséről. Hogy a derék hölgyek minő munkát végeztek, annak tanuja az a kimutatás, a melyet Demény Károly igazgató tett közé a mult csütörtöki és pénteki kapesolásokról. E szerint Budapestben kapesolás történt jan. 26-án: a város közti telefonon 2489. környékbeli 1954. helybelin nappal 82.808. éjjel 8690; 27: város közti telefonon 2401. környékbelin 2010. helybelin nappal 84.105. éjjel 5200. Es ez a rengeteg számú jelentkezés egy percnyi fennakadást sem okozott. Jele az annak, hogy a telefonhivatalban a rátermettség a legtiszteltemeltőbb kötelességtudással párosul. Ezzel kapesolatosan mi is esak kedves kötelességet teljesítünk, ha a legnagyobb elismerés hangján szólnak a debreceni telefonhivatalról és távirótitviselőkről Nem állanak nálának rendelkezésre az adatok, hány telefonbeszélgetést bonyolítottak le a választás első két napján és az azt követő napon, de bizonyosra vehető, hogy a Szabadság szerkesztőségét ezen a három napon legalább ezerszer hívták fel az érdeklődők és amikor mi magunk akartunk Budapesttel vagy a vidék más városával beszélni, az összeköttetés kösedelem nélkül megtörtént és csakis így volt lehetséges, hogy mindenkor mindennő tájékozva voltunk és így tájékoztathattuk közönségünket is. A táviróhivatal is garmadával öntötte a sürgönyöket, jelentékeny volt az innét elküldött táviratok mennyisége is és sehol semmi fennakadás. Ami elismerés kijár a budapesti személyzetnek, kijár a debreceniek szintén, mert az aránylag is jóval kisebb létszám mellett a reá háruló föladat nem volt kisebb. Derekas munkát végeztek, kívánjuk is, hogy egyhamar ne kerüljön sor ily nehéz napokra!

— **A szegényügyi bizottság,** tegnap délelőtt ülést tartott Oláh Károly tanácsnok elnökle alatt, melyen beterjesztették a szegényházi gondok évi jelentését. Az szegényházban az év végével 115 egyént ápoltak, kiknek évi élelmezése 16492 kor. 95 fillérbe került. A szegényház bevétele a mult évben konyhakertésztől, tollfosztásból, kossárkötésből 2215 kor. 3 fillér volt, alamizna váltásig címén 3 és fél százalék pótdadó befolyt 32893 kor. 36 fillér, helyi ápoltak ellátási díja címén befolyt 1641 kor. 84 fillér, idegen illetőségű ápoltak ellátási díja címén befolyt 138 k. 6 fillér, adományokból 50 kor., pénztári maradvány volt 1450 kor. 44 fillér. Az összes bevétel volt 38393 kor. 73 fillér, ezzel szemben a kiadás 34380 kor. 13 fillér, a pénztári maradvány 4004 kor. 60 fillér. Azután felbontotta a bizottság

a szegényház fehér és ruhanemű szükségletére vonatkozó ajánlatokat, de egyelőre nem hozott határozatot, mert előbb szakértőket hallgat meg. Ajánlatot adtak be: Szabó Lajos fiai, Máyer János, Kardos, László, Kontsek Kornél, Donogán és Somossy. Végül foglalkoztak még a szegényház konyhakertészetével is, mely nemcsak foglalkozást nyújt az ápoltnak, hanem egy kis keresetnek is juttatja őket. A szegényház múlt évi bevétel a konyhakertészetből 2133 korona 60 fillér volt, ebből a konyhakertészetnél dolgozó ápoltnak munkadíj címén 138 korona 30 fillér jutott és levonva a többi kiadásokat is, a konyhakertészet a szegényháznak a múlt évben 1806 korona 66 fillér jövedelmet hozott.

— **Esküvő.** Neuberth Rikárd es. és kir. főhadnagy e hó 5-én vezeti oltárhoz Bányai Ilonkát, ifj. Bányai István földbírtokos leányát Debrecenben.

— **Hadmentességi díj.** A városi adóügyi osztálya következő felhívást adta ki: Felhívatnak a hadmentességi díjkötelesek, hogy törvényben előírt évi jelentkezéseiket f. év február havában megtenni el ne mulasszák, mert ellenesetben hadmentességi díjuk hivatalból fog megállapíthatni.

— **Mátyás király saját sirverse.** Hollós Mátyásról az igazságos, a tudós, nagy királyról kevesen tudják, hogy a tudományok és a hadviselés mellett versírással is foglalkozott. A hagyomány szerint, ha ugyan hinni lehet benne, saját maga írta meg epitáfiumát latin hexameterekben. S ez a vers gyakorlottságra vall, ami azt mutatja, hogy nem először vette kezébe a versíró tollat. — A vers, mely Mátyás király székesfehérvári síremlékére van felvéve, a következőleg hangzik:

Mathias jaceo, Rex sub mole sepulcus
Testatur vires Austria vieta meas.
Terror eram mundo, metuít me Caesar uterque.
Mars patuit tantum saeva nocere mihi.

Magyarul hü fordításban:

Én nyugszom. Mátyás, ez kőnek alatta,
A rabigába került Ausztria vallja eróm,
Megdöbönt a világ s két császár rettege tölem,
És nem győzött meg más, csak a szörnyű halál.

A verset ezelőtt egy pár évtizeddel másolta le egy kolozsvári uri ember és őrizte mostanáig. A síremlék azonban valószínűleg valamelyik muzeumba került.

— **Halálozás.** Részvétel vettük a hirt, hogy kollégiumunk nemrég kinevezett jeles tanárát, Nyáry Bélát, sujos csapás érte. Ugyanis édesanyja, özv. dr. Nyáry Ferencné, született Lazsánszky Berta urnő e hó 2-án elhunyt.

— **Csokonai ünnep a reáliskolában.** A debreceni állami főreáliskola Petőfi-önképzőkör Csokonai Vitéz Mihály halálának századik évfordulóját alkalmából, mint már több ízben jelentettük ünnepi gyűlést tart 1905 február hó 5-én vasárnap d. e. fél 11 órakor az intézet tornatermében. Az ünnep sorrendje a következő:

1. A tihanyi echóhoz. Előadja az ifjúsági énekkar.
2. Megnyitó beszéd. Mondja Kardos Albert, az önképzőkör vezetőtanára.
3. Csokonai. Ünnepi költemény. V. Nagy Gusztávot; szavalja: Berger Béla VI. o. tanuló.
4. Emlékbeszéd. Mondja: Spitzer Sándor VIII. o. t. az önképzőkör elnöke.
5. Lavotte első szerelme. Kisérettel előadja Lókodi József VIII. o. t.
6. A tihanyi ekhóhoz. Szavalja: Papp József VII. o. t.
7. A lélek halhatatlanságáról. Értekezés; írta s felolvassa Petrigalla Péter VIII. o. tanuló.
8. Részlet a Béka-egérharcból. Szavalja: Vajda Jenő VI. o. t.
9. Magyar dalok. Előadja az ifjúsági zenekar.

— **Elhalasztott protestáns estély.** A múlt hetekben megemlékeztünk a főiskolai ifjuságnak Hódmezővásárhelyen rendezendő országos egyetemi hangversenyéről, amely e hó 18, 19, 20-ik napjaira van tervezve. Az ifjuság minden lehetőt elkövet, hogy a nagyszabású ünnepély minél fényesebb és sikerültebb legyen. Ugyanezért a protestáns estélyt, melyet e hó 12-én akartak megtartani, 26-ára halasztották és azt az említett időben a Bika szálló disztermében fogják megtartani.

— **Ó azok a szabók?** Egy debreceni ruhás boltba, ahol kész ruhákat árulnak szabott áron, beállt egy tanyai atyafi és téli kabátot akar venni.

A szabó mutat neki télikabátot.

— Hogy ez a kabát? — kérdi az atyafi.

— Én nem kérek ezért a kabátért 100 forintot — szól a ruhakereskedő — mert nem vagyok Papp Testvérek, 80 forintot se kérek érte, mert nem vagyok Neuman M., de még 60 forintra se tartom, mert nem vagyok Frank Rezső. Hanem odaadom 50 pengőért.

A polgártárs nézegeti a kabátot, azután így szól:

— Tudja mit, én nem adok ezért a kabátért 40 forintot, mert nem vagyok Szöllősy Rudi, de még 30 forintot sem igérek, mert nem vagyok Hauer Berci, sőt még 20 pengőt is sokallok érte, mert nem vagyok Jablonczay Kálmán. Hanem kifizetek érte 15-öt.

— Tizenötöt?

— Koronában!

— Hol az a pénz, hadd látom!

— **Üdvözlét Mandzsuriából.** Amikor az orosz-japán háború kitért, a nagyhatalmak egymásután küldötték el katonai attaséikat a haretérre, hogy a háború borzalmaiból levonják a tanuságokat s az egyes államok hasznát vegyék ezeknek a tapasztalatoknak. Magyarországból Csieseri alezredest, a 46-ik gyalogezred egyik zászlóaljának parancsnokát küldték ki a haretérre tapasztalatokat gyűjteni. Az alezredest, a mikor neki indult a nagy utnak, magával vitte tiszt szolgáját, Kovács János alföldi parasztiút. A bátor magyar baka jókedvvel vágott neki a nagy utnak s hűségesen kísérte mindenfelé. Közben, ha szerét tehette, levelezőlapokat küldött hazájába ismerőseinek. A sok hazaküldött üdvözlét közül egy Nagyváradra is került, Kovács János egyik unokatestvére Péterfi szakaszvezető ott szolgál a nagyvárad helyőrségben. Tegnapelőtt kapta meg rokonának üdvözlét Mandzsuriából. A levelet a japán tábori posta expedíálta Nagasakiba, innen jött Európába. Iromba betűkkel jelenti Kovács János, a vitéz baka unokabátyjának, hogy bár Mandzsuriában hideg van s az ágyudörgés ugyancsak mindennapi zaj, azért ő is, meg a gazdája is jól érzik magukat. Csak egy dolognak érzi hiányát a Mandzsuriába szakadt magyar fiú és ezért szörnyen panaszodik. Nem lehet dobányt kapni s az a tájtékpipa, a mit féltő gonddal őrzött a lédájába került. A magyar baka szenvedését őszintén sajnálja a nagyvárad szakaszvezető — de nem tud segíteni rajta, mert szűz magyar dobányt szállítani Mandzsuriába ez idő szerint bajos dolog.

— **Értesítés.** A Hajdumegyei Népbank vasárnap délelőtt 11 órakor tartja közgyűlését saját helyiségében.

— **Ehenség a belényesi járásban.** Belényesi tudósítónk jelentése szerint az elmúlt szomoru nyár hatását csak most, a tél közepén érzik meg a belényesvidéki emberek. Az emberi nyomoruság megdöböntő példáját mutatja minden falu. Az emberek éheznek, s ha jobbra nem fordul sorsuk, nemsokára éhhalál esetekről fognak beszámolni a hivatalos jelentések. Ugy volt, hogy a belényesi járás népe a kormánytól inségabonát fog kapni. A gabona ellenértékét, a kinstári kötvényeket a körjegyzőségek már

fel is küldték a kormányhoz, de a gabona még nem érkezett meg. Valószínű, hogy a politikai zűrzavar oka a gabona késedelmezésének. De mert az inséges népnek nagy szüksége van rá, épen ezért a körjegyzőségek az alispáni hivatal útján kérik fogják a belügyminiszterint, hogy küldje el minél előbb az inséges népnek szánt segítséget.

— **Az amerikai Kékszakkáll elfogátása.** Hoch János német embert, aki — mint már megírtuk — vagy huszezer egymásután azért nősült, hogy feleségét megölhesse, s kinek kilenc felesége gyanus körülmények közt halt meg, Chicagóban elfogták. Hoch 45 éves elegáns, középnagyságu, szuró fekete szemű ember, akinek nagyon lebilincselő modora modora van s gyakorlott hipbotizáló. Nagy szeretetreméltóságával könnyen megnyerte az asszonyok szívét s nagy befolyást gyakorolt rájuk. Hoch azt mondta, hogy mechanikus, de többen azt állítják, hogy Bécsben vegyészeti tanult s 1881-ben nősült meg először. Évek óta házasságából élt s áldozatai többnyire vagyonos idősebb asszonyok. Hogy rátaláltak s letartóztathatták, ez is egy újabb don juani kirándulásának köszönhető. Mult héten a 47-ik utcában bérelt egy esinos német özvegyasszonnyal s nyomban udvarolni kezdett neki. Délután az ostromot megújította s este már házassági ajánlatot tett neki, de az asszony nem vette komolyan. Mikor még aznap egy esti lapban meglátta az areképét, mint körözött gyilkosát, nyomban följelentette. Höchnál revolvert, 3000 dollár készpénzt s két jeggyűrűt találtak, melyek láb alól eltett feleségei lehettek.

— **Halálozások.** Az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő halálozások jelentettek be. Szabó György ev. ref. 68 éves, Benesik József ev. ref. 21 hónapos, Csáti Jánosné szül. Czuna Juliánna ev. ref. 50 éves, özv. Nyári Ferencné szül. Lazsánszky Berta r. kath. 58 éves, özv. Molnár Istvánné szül. Nagy Zsuzsánna ev. ref. 75 éves, Foltényi Vilmos ev. ref. 84 éves, Szilágyi Dezső ev. ref. 4 napos, Alföldi József ev. ref. 75 éves, Ladányi György ev. ref. 3 éves.

— **Az ál rendőrbiztos.** Hosszu István napidíjas e hó 2-án éjjel beállított Kiss András Deák Ferenc-utcai szállodához és komoly arecal tudtára adta, hogy ő rendőrbiztos. Egyben szigorú hangon felszólította, hogy nyissa fel a vendégszobákat, mert meg akarja azokat vizsgálni. A vendéglős előtt gyanusnak tünt fel a detektív ur, mert csak pár perccel megjelenése előtt mentek el Poresin János és Gánczi László rendőrközegek, de ellenkezni még sem mert és Hosszu ur sorra vizsgálta a szobákat, durván felzavarta a szálló vendégeit. Közben a vendéglős kérdezősködött egy előtalált rendőrtől a biztos kiléte felől, aki aztán felvilágosította, hogy Hosszu ur nem rendőrközeg, hanem holmi kis díjnokocska, akibe nagyon ágaskodik a hatalmaskodás. A vendéglős feljelentette Hosszu Istvánt a rendőrségnél, aki a rövid ideig tartó basáskodást, alighanem nagyon meg fogja bánni.

x **Ügyes,** intelligens utazókat keresünk magas jutalék esetleg fix fizetéssel azonnali belépésre. Kazinczy Könyvkereskedő Rt. Debrecen, József-kir.-herceg-u. 8.

x **A világ leglobb lapja** a „Karikás” s mégis 62 és fél kr. negyedévre. Egyes szám ára 5 kr. Mindenütt kapható.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti-festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalu-ház. Állandó fényképképzés a műterem kapubejáratánál levő ki-rakatban

Az Arany Bika kávéházban minden este előadások

Jelenet a kis vasuton. A kisvasuton egy csinosan öltözött leányka utazik gyermekjeggyel.

A kalauz megszólítja:

— Hány éves vagy kicsike?

— Nyolcz éves.

— Az lehetetlen, te legalább is 12 éves vagy.

— Ugy, tizenkettő? Na hallja, akkor talán magázhatna is, szól méltatlankodva a kis leány és kifizette az egész jegyet.

Küzdelem a zászlóért. A választások már befejeződtek, hanem annak emlékei még mindig vernek fel hullámokat. Különösen a kortesek között Ezek közé tartozik Schenker Salamvn Kossuth-uteza 6. sz. alatti lakos is, aki a választások alkalmával Szabó Kálmánnak volt hive és mint ilyen zászlót is kapott, melyet a derék ember nagy peesben tartott. Nagyon megnehezelt, mikor visszakerék tőle és meg is üzente a pártolt képviselőnek, hogy ő bizony nem adja vissza, hanem mint emléket megtartja magának. — Tegnap délután megjelent Schenkernél Csata Gerzson, fenyegetésekkel akarta Schenkert rábírnai a zászló kiadására. — Fenyegetéssel azonban nem ért célt, így hát neki esett az öregnek, ütlegetni, fojtogatni kezdte úgy, hogy a házmesternek kellett kezei közül kiszabadítani. Schenker panasza folytán a rendőrség Csata Gerzson ellen megindította az eljárást.

A rozsz bizonyítvány miatt. Strobah Margit 11 éves leányka tegnap délután óta eltűnt. A kis leány a Svetits intézetbe jár, hol a félévi értesítőket most osztják ki. Édes anyja, aki a rendőrségen az este bejelentette gyermekének eltűnését, azt hiszi, hogy a leányka rozsz bizonyítványt kapott az iskolában és emiatt elbujdosott. A rendőrség nyomozza.

Mulatságok.

A Falk-kefegyár táncmulatsága. Falk Armin és társa kefegyár munkásai saját betegsegélyző egyesületük javára Február 25-én (szombaton), az Arany Bika disztermében zártkörű táncestélyt rendeznek. Bélyő-díj személyenkint 1 korona 40 fillér. Előre váltott jegy 1 korona 20 fillér. — Jegyek válthatók a cég Széchenyi-utcai fióküzletében, a rendezőség tagjainál és este a pénztárnál. Kezdeté fél 9 órakor.

S Z I N H Á Z.

Műsor.

Febr. 4. Szombat: János vitéz, daljáték.

Febr. 5. vasárnap: d. u. A drótos tót, daljáték, este: Elnémult harangok, színmű.

Febr. 6. hétfő: Szlavijanszka orosz daltársulata.

*** Színházi hírek.** A mai előadás kivételesen 7 órakor kezdődik. Csiky László 25 éves színészi pályája megünneplésére, mely február 12-én lesz, erősen folynak az előkészületek. A társulat szeretettel készül Wallenstein halála előadására. A város társadalmi körei is őszinte érdeklődéssel várják a szép emlékünnepet, melyen kifejezésre jut a Csiky László színészi egyéniségének megbecsülése. — Az Elnémult harangok, Rákosi Viktor és Malonyay Dezső színművének vasárnapi bemutatás előadása iránt rendkívül nagy az érdeklődés.

TÁVIRATOK.

Az orosz forrongás.

Varsó, febr. 3. Tegnap kezdték megállapítani a temetőben a zavargások közben megölték személyazonosságát. A Varsó környékén levő falvakban megkezdődött a sztrájk.

Varsó, febr. 3. A zavargások közben igen sok embert öltek meg. Allítólag hatszázat. Körülbelül ezer ember sebesült meg. Az elesettek temetése katonai fedezettel történt. Olyanok is igen sokan megsebesültek, a kik nem vettek részt a mozgalomban. A szociálisták egy része azt hiszi, hogy boltoakat olyan emberek fosztották ki, a kiket a rendőrség bérelt fel e célból. A munkások egy kiáltványukban figyelmeztették eltársait, hogy óvakodjanak attól, hogy a zavargásból a kormány hasznot húzzon és a piros zászlót meggyalázzák. A fosztogatások legnagyobb részben orosz és orosz zsidó boltokban történt.

A japán-orosz háboru.

London, febr. 3. A londoni japán követség azt a hivatalos értesülést kapta Tokióból, hogy az utóbbi napok harcaiban hét ezer japán esett el, ellenben orosz részről, egyes ezredek teljesen elpusztultak, némely ezredekben csak 20-30 ember maradt meg, ami azt bizonyítja, hogy az oroszok vesztesége szerfölött nagy volt.

Véres harc rendőrök és munkások közt.

Bécs, febr. 3. A munkaszünetű asztalosok és a rendőrség közt véres összeütközés rolt. Számos munkás és egy rendőr súlyosan megsebesült. — Tizenkét embert elfogtak.

A párizsi sztrájk.

Párizs, febr. 3. A rendőrség intézkedéseket tett annak megakadályozására, hogy a sztrájkoló villamosági vezetéseket. A sztrájk dacára sem zavartatott meg az Edison-művek előfizetőinek világítással való ellátása.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, február 2.

Buza kínálat mérsékelt, vételkedv korlátolt. Tartott irányzat mellett 15,000 métermázsa került forgalomba változatlan áron. Egyéb gabonanemek változatlanok. Idő szép.

Buza áprilisra	19.52—54.
„ októberre	17.18—20.
Rozs áprilisra	15.38—40.
„ októberre	13.82—84.
Zab áprilisra	14.02—04.
„ októberre	12.18—20.
Tengeri májusra	14.80—82.
Repece májusra	22.40—60.

Minden háziasszony büszkesége a jó kávé.

Kathreiner-féle
Kneipp-maláta kávénak
egyetlen háztartásban sem volna szabad többé hiányoznia a kávéital készítésénél.

Csak az eredeti csomagokat kerjük a KATHREINER-névvel.

DONOGÁN és SOMOSSY

Debrecen Kistemplom bazár.

Báli idényre

Selymek

Victoria, Meszalinc Lairsienne.

Selyem batiszt minden színben.

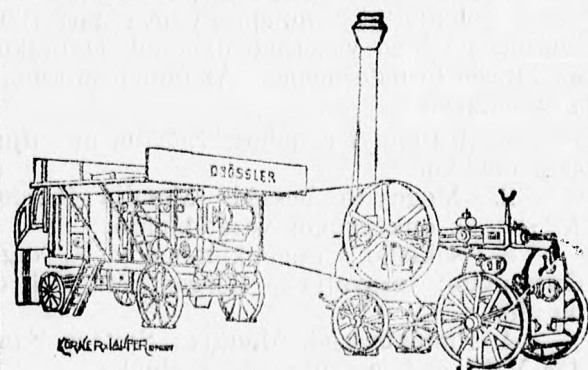
Kőhögés, rekedtség és hurut ellen nincs legjobb **RETHY-féle**

peometefü czukorkánál!

Vásárlásnál azonban vigyázzunk s határozottan **RETHY-félét** kerjünk, mivel sok haszontalan utáizata van 1 doboz 60 fillér. Csak **RETHY-félét** fogadjunk

Drössler Károly

cs. és kir. szab. gazdasági gépgyár Budapest VI. Váci körut 59.

Magánjárokát, gőzmozdonyokat, gőzcséplőket, gőzekekészleteket, járgányos és kézi cséplőket, vetőgépeket, benzín- és nyersolajmotorokat, malomberendezéseket és mindenféle egyéb gazdasági gépeket szállít szolid kivitelben, kedvező fizetési feltételek mellett. Aránylattal és költségvetéssel kívánatra díjmentesen szolgálók **Képviselők** kerestetnek.

A Debreceni Hitelbank Részvénytársaság

f. é. február 1-én

megkezdte működését

Kölcsönöket nyújt váltóra, kötelezvényekre, értékpapírokra árukra.

Óvadékkölcsönöket ad bérlőknek és vállalkozóknak.

Jelzálog- és törlesztéses amortizációs kölcsönöket engedélyez földbirtokokra és házakra.

a legkedvezőbb feltételek mellett.

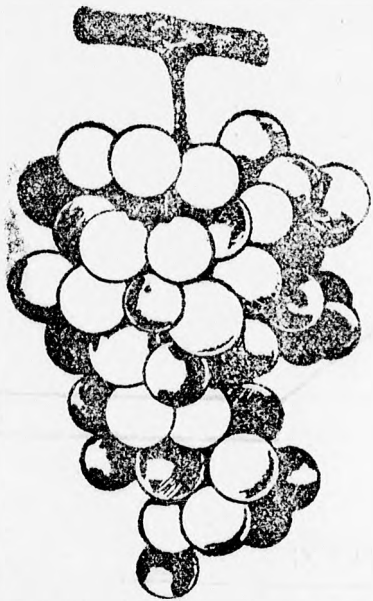
Elfogad betéteket betéti könyvekre és folyószámlára a legmagasabb napi kamatláb mellett kamatoztatás véget vesz és elad mindennemű értékpapírt és ércpénzt, valamint

Elfogad megbízásokat ilyenek vételére vagy eladásására és minden a bankszakmába vágó ügyeket kötésére Üzleti helyiség Széchenyi utca I sz. I em.

Az igazgatóság.

Millentum telep Nagyösz.

Legolesőbb árak ki

Legolesőbb árak ki

Szép és tartós szőlője

csak annak lesz, a ki ingyen kéri Magyarországnak legnagyobb szőlőiskolájának árjegyzőjét, is mely szőlőiskola állami segélyvel és állami felügyelet mellett létesült.

Mittelbach-féle

Likör-kompozíció

finom likörök házi készítéséhez Altvate Anisette, Benediktiner, Cacao Chartreuse, Curacao, Kömény, Császárkörte, Marasquin Rittmeister, Vanília, Allach, Rostopsin ugyanint rum, cognac szilvrium — minden üveghez egy pontos recept van. Eg kompozíció 1 liter elkészítéséhez 80 fillérbe kerül, a szétküldés 90 fillér beküldése után bérmentve történik. Egyedül beszerzési forrása a valódi kompozícióknak.

Mittelbach S. gyógyszerész, Zágráb 9.

Első kézből a gyárban vásárol Ön olcsón legjobban.
Első magyar villamos erőre berendezett hangszergyárban.

STOWASSER J.

királyi udvari hangszergyáros, hadsereg-szállító, a Rákóczi javított tárogató és hangfokozó gerenda feltalálója.

BUDAPEST, II., LANCHID-U. 5. SZ.

Ájánlja saját gyárában készült, általánosan elismert különleges (ciilitás) fa-, réz-, fuvó és vonós hangszereit, cimbalmokat, stb.

Legnagyobb raktár és gyár.

Hegedük. 3.—, 4.—, 5.—, 6.—, forinttól feljebb a legjobb felszereléssel.

Hangfokozó gerenda mely által bármely hegedű vagy gordonka sokkal jobb, erősebb és lágyab hangot nyer (biztos siker); hegedűbe javítás 4—frt.

TÁROGATÓ.

rózsafából, uj ezüst billentyűvel és iskolával, 30.—frttól feljebb Harmoniumok világhírű legjobb gyártmány 65.—frttól feljebb

Zenekarok teljes felszerelése, előnyös feltételek mellett jutányos árban, elismert jó minőség, a hadsereg és a legtöbb katonai zenekaroknak szállítója vagyok.

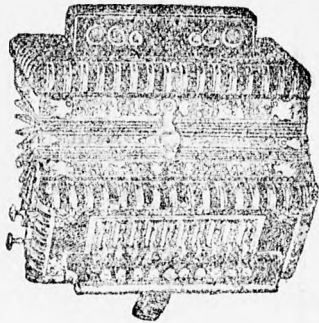
Harmonikák, legjobb, erős elpusztíthatatlan hangokkal, 2 50- 3.—, 4.—, 5.—forinttól feljebb. különleges acél hangu hangverseny harmonikák, saját minták.

Javítások az összes hangszereken, különleges szakszerű pontossággal, jutányos árban eszközöltetnek,

Kezesség minden egyes hangszernél.

Kivitel nagyban és kicsinyben

Árjegyzék minden hangszerről kívánatra ingyen és bérmentve küldetik,

A virágkedvelő közönség figyelmébe.

Van szerencsén a. n. é. virágkedvelő közönség becses tudomására hozni hogy virág üzletemben egy új virágkötőt szerződtettem, ki bel és külföldi nagyvárosok elsőrangú virág terméiben volt alkalmazva. Legmodernebb koszorukat, virágcsokrokat oly művészettel és gyorsan állít elő, hogy virág terméiben bármilyen nagy és finom megrendelést felvállalhatok. Főtörekvésen odairányul, hogy nem kimélve semmi áldozatot, üzletemet a legelső fővárosi virágüzletek színvonalára emeljen és nagyrabecsült vevőimnek alkalmat nyujtsak arra, hogy finoman készült csokrokat kaphasson.

Paczelt János.
műkertész.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk és a csomagolására kiváló gond fordítatik, legszolidabb és legolesőbb árak mellett.

A „DEBRECZENI KÖLCSÖNÖS-SEGÉLYZŐ-EGYLET MINT SZÖVETKEZET” XXI-ik rendes közgyűlését

1905. ÉVI FEBRUÁR HÓ 19-ÉN DÉLELŐTT 10 ÓRAKOR, A VÁROSHÁZA NAGYTANÁCSTERMÉBEN TARTJA MEG,
MELYRE A SZÖVETKEZET TAGJAIT TISZTELETTEL MEGHIVJA.

TÁRGYSOROZAT:

1. Igazgatósági jelentés a múlt üzletév eredményéről.
2. Az évi záró-számadások és a felszámoló XVI-ik, vagyis 1899-ik évtársulat vagyommérlegének betérjesztése.
3. A felszámoló-bizottság, valamint a felügyelő-bizottság jelentése és ezeknek kapcsán az igazgatóság, felszámoló- és felügyelő-bizottság részére a fölmentvény megadása.
4. Határozathozatal az igazgatóság jelentésében foglalt indítványok fölött.
5. A XXII., vagyis 1905-iki évtársulat megalakulásának bejelentése, egyttal a XVII., vagyis 1900-iki évtársulat felszámolásához felszámolóbizottsági tag választása.
6. A kilépő Bechert Manó, Falk Lajos Serly Ede, Wolafka Antal és elhunyt Szedlák József igazgatósági tagok helyének betöltése.
7. Esetleges indítványok. (A közgyűlés előtt 14 nappal benyújtandók.)

Fenyéri Zádor Lajos elnök.

Vadon Sándor jogtanácsos.

JEGYZET. Az évi mérleg és számadások kinyomatva, a közgyűlés előtt 8 nappal az egylet helyiségében — minden egyleti tag által — a hivatalos órákban átvehetők.

KIVONAT AZ ALAPSZABÁLYOKBÓL: 31. és 32. §§. A közgyűlésen az egylet minden tagja minden betét után egy 'szavazattal' bir de tiz szavazatnál többet senki nem gyakorolhat; minden egyleti tag csak egy megbízást vállalhat magára, a megbízás csak 10 szavazatra jogosíthat.

Minden tag szavazati jogosultságáról, szavazatainak számáról igazolványt kap, melynek alapján a közgyűlésen szavazó-lapok adatnak ki. Az igazolványok a közgyűlést megelőző nap déli 12 óráig a szövetkezet helyiségében, a törzsötét könyvek felmutatása ellenében Ugyanott bemutatandók a meghatalmazások is.

A közgyűlés helyén vagy idejében igazolványok, vagy igazolvány nélkül szavazó-lapok nem adatnak ki.

A kilépett igazgatósági tagok újból megválaszthatók.

1904 jan. 1-én volt 8278 tag, 70860 törzsbetéttel. Az év folyamán belépett 3713 tag, 25,126 törzsbetéttel. Összesen 11,991 tag, 95986 törzsbetéttel. Az évfolyamán kilépett 2678 tag, 16,690 törzsbetéttel. Visszafizettetett 818 tagnak, 7462 törzsbetét. Maradt 1905. január 1-én 8495 tag, 71,834 törzsbetéttel.

DEBRECZENI KÖLCSÖNÖS-SEGÉLYZŐ-

VESZTESÉG:	Korona	Fill.	Korona	Fill.
Állami és községi adók			8657	06
Kezelési költségek			6838	70
Leírás a felszerelvények értékéből			397	45
Irodahelyiség bérlete és lakbérilletmények			7460	—
Tiszti fizetések			41095	—
Igazgatóság jelenléti díjaiért (alapszabály 37. §.)			12428	—
Veszteségi tartalék 4%-kamatra	1696	65		
Veszteségi tartalékra a beiratási díjak 50%-ra	5082	—	6778	65
Tisztviselők nyugdíj-alapja 4% kamata	2583	93		
Tisztviselők nyugdíj-alapjára a beiratási díjak 50%-a	5082	—	7665	93
Közjótékonyági-alap 4% kamata			105	62
Nyereség			231317	65
			322744	07

Debrecen, 1904. évi december hó 31-én.

EGYLET MINT SZÖVETKEZET.

NYERESÉG:	Korona	Fill.	Korona	Fill.
Kötvénykamatok			292424	01
Számlakamatok			372	50
Illetékek			5643	04
Késedelmi fillérek			13430	32
Értékpapírjövdelem			600	—
Házbérlőjövdelem			110	20
1904-ik évi beiratási díjak			10164	—
			322744	07

DEBRECZENI KÖLCSÖNÖS-SEGÉLYZŐ-

VAGYON:	Korona	Fill.	Korona	Fill.
Pénztári készlet			1086	11
Kötelezvények értéke			5297767	—
Tiszavidéki Hitelsz. Közp. m. szövetkezet üzletrésze			12000	—
Könyvek és nyomtatványok értéke			1930	83
Felszerelvények értéke			3577	12
Folyószámlán elhelyezve			912	08
Hátralékosok			379	05
Előlegek			375	—
			5327827	19

Debrecen 1904 évi december hó 31-én.

Tikos József,
főkönyvelő.

Fenyéri Zádor Lajos,
igazgatósági elnök.

Dr. Szántó Sámuel,
ügyv. igazgató.

Kovács Károly,
főpénztáros.

FELÜGYELŐ-BIZOTSÁG:

Handtel Vilmos,

Kövy Lajos,

Lovász János,

Roncsik Lajos.

Debrecen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.